

*Березовська С. В.,**кандидат юридичних наук, доцент**кафедри конституційного права та державного управління
Міжнародного гуманітарного університету*

НЕДОЛІКИ СУДОВОГО ЗБОРУ ЗА ПОДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ АБО СКАРГИ ТА ШЛЯХИ ЇХ УСУНЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню судового збору за подання адміністративного позову/скарги через визначення його недоліків, наявних сьогодні. Запропоновано можливі шляхи вирішення визначених недоліків.

Ключові слова: судовий збір, адміністративний позов, скарга, недоліки, шляхи усунення.

Постановка проблеми. Звернення до адміністративного суду за захистом своїх прав, свобод і законних інтересів має гарантуватися та забезпечуватися державою. Однією з таких гарантій можна розглядати судові витрати, серед яких є судовий збір як відносно новий платіж у нашій державі, який діє з 2011 р. та який необхідно в обов'язковому порядку, відповідно до Закону України «Про судовий збір» [1], сплачувати під час подання адміністративного позову/скарги. Тому, виходячи із зазначеного, можемо сказати, що актуальним є дослідження судового збору за подання адміністративного позову/скарги до суду з метою визначення, чи забезпечує розмір нині чинного збору доступність до правосуддя, а також з'ясування його недоліків і шляхів їх вирішення для його вдосконалення та покращення функціонування системи адміністративних судів загалом.

Судовий збір в Україні досліджували в межах вивчення теоретичних засад судових витрат або інколи окремо такі українські науковці-правники, як В.Б. Авер'янов, В.М. Бевзенко, Ю.П. Битяк, Л.Г. Глушенко, І.П. Голосніченко, К.С. Пашченко, Р.С. Притченко, О.П. Рябченко, Р.І. Шейвейко та ін. Аналіз робіт зазначених учених стосовно судового збору дав змогу зробити висновок, що цей збір за подання адміністративного позову/скарги недостатньо досліджений у наукових розробках, у зв'язку з чим актуальним є його вивчення.

Мета статті полягає у визначенні недоліків судового збору за подання адміністративного позову або скарги, а також у встановленні шляхів їх вирішення, у вдосконаленні цього збору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Судовий збір за подання адміністративного позову або апеляційної/касаційної скарги, тобто його платники, об'єкти, розмір, порядок сплати й повернення, регулюється Кодексом адміністративного судочинства [2] (далі – КАС) України, Законом України «Про судовий збір» [1], Постановою Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про судову практику застосування адміністративними судами окремих положень Закону України від 8 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір» у редакції Закону України від 22 травня 2015 року № 484-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору» [3] тощо.

Проаналізувавши вищезазначені та інші нормативно-правові акти, які регулюють судовий збір за подання ад-

міністративного позову/скарги, вважаємо, що сьогодні йому характерні певні недоліки, а в його правовому регулюванні існує низка проблем. Це такі, на нашу думку, недоліки та проблеми:

1. Недоступність правосуддя через значний розмір судового збору, який необхідно сплатити під час подання заяви/скарги. При цьому варто відмітити, що доступність правосуддя – це певний стандарт, який відбиває вимоги справедливого й ефективного судового захисту, що конкретизується в необмеженій судовій юрисдикції, належних судових процедурах, розумних строках і безперешкодному зверненні будь-якої зацікавленої особи до суду; воно визначається за наявністю таких умов: доступ до тієї чи іншої судової інстанції має бути не лише формально проголошеним, а й реально існуючим; правосуддя за своєю сутністю має відповідати вимогам справедливості та забезпечувати ефективне поновлення в правах [4, с. 8–9]; суд має бути наближеним до населення; розумні судові витрати з правом бідного населення бути звільненим від них; розумні строки розгляду та вирішення справи; простота і зрозумілість процедури розгляду справи тощо. Виходячи із цього, можемо констатувати, що недоступність правосуддя – це невідповідність правосуддя вимогам доступності; обмеженість або відсутність можливості вільного звернення особи до суду для захисту своїх прав і свобод.

Для підтвердження вказаного недоліку проаналізуємо розмір платежу, який сплачувався як судовий збір до набрання чинності Законом України «Про судовий збір», – державного мита (платіж за вчинення в інтересах фізичної та юридичної особи дій і видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами), відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито» з 1994 р. до 08.07. 2011 [5], розмір судового збору після набрання чинності Законом України «Про судовий збір» з 08.07.2011 до 01.09.2015 [1] і розмір судового збору після внесення змін до Закону України «Про судовий збір» Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору» від 22.05.2015, який набрав чинності 01.09.2015 [6] (таблиця 1).

Тобто, виходячи із зазначеного, можна зробити висновок, що наявний сьогодні, на жовтень 2016 р., розмір судового збору та порядок його розрахунку, на нашу думку, обмежує можливість і право або позбавляє можливості й права на звернення до суду з адміністративним позовом/скаргою юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, фізичних осіб (особливо малозабезпечених, бідних) у зв'язку з соціально-економічним становищем у нашій державі, рівнем доходів осіб або взагалі зазначені особи не будуть звертатися до суду, а також зумовлює дискримінацію учасників судового процесу та порушує їхні права через такі причини:

а) фізична особа не буде звертатися до суду, так як або в неї немає можливості через відсутність коштів звернення, або їй не вигідно звертатися до суду, адже, наприклад, до вересня 2015 р. розмір судового збору за подання нею адміністративного позову немайнового характеру становив 73,08 грн при мінімальній заробітній платі у 2015 р. 1 218 грн (6% від зарплати), а у 2016 р. – 551,20 грн при мінімальній заробітній платі 1 378 грн (40% від зарплати); якщо особу притягують до адміністративної відповідальності за порушення правил благоустрою певного міста за ст. 152 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [12] і встановлюють розмір адміністративного штрафу в розмірі 340 грн [12], то особа навіть якщо

й не погоджується з притягненням до цієї відповідальності й розміром адміністративного штрафу, бо не вчиняла правопорушення, і бажає оскаржити рішення органу влади, може прийняти рішення не оскаржувати таке рішення, оскільки розмір штрафу становить 340 грн, а за подання адміністративного позову для оскарження цього рішення їй необхідно заплатити судовий збір у розмірі 551,20 грн, у неї немає гарантій, що вона виграє справу (тобто при сплаті штрафу особа втратить 340 грн, а при оскарженні рішення до суду може втратити 891,20 грн);

б) за подання адміністративного позову майнового характеру для суб'єктів владних повноважень і юридичних осіб немає верхньої межі, при цьому для фізичних осіб і фі-

Таблиця 1

Платіж за подання адміністративного позову/скарги до суду

	У разі подання чого треба платити/розмір
Державне мито з 1994 р. до 08.07.2011 [5]	1) позовної заяви/1 відсоток ціни позову, якщо позов майнового характеру, але не менше ніж 3 неоподатковувани мінімуми доходів громадян (далі – нмдг) (3*17 грн = 51 грн) і не більше ніж 100 нмдг (100*17 = 1700 грн);
	2) скарг на неправомірні дії органів державного управління і службових осіб, що ущемляють права громадян/0,2 нмдг (0,2*17 = 3,4 грн);
	3) заяв (скарг) у справах окремого провадження/0,5 нмдг (0,5*17 = 8,5 грн);
	4) апеляційних скарг на рішення судів і скарг на рішення, що набрали законної сили/50% ставки, що підлягає сплаті під час подання позовної заяви (наприклад, 25,5 грн, 1,70 грн, 4,25 грн тощо), інші заяви й скарги, а з майнових спорів – ставки, обчисленої виходячи з оспорюваної суми;
Судовий збір із 08.07.2011 до/з 23.10.2013 до 01.09.2015 [1]	1) адміністративного позову майнового характеру платником збору: а) з 08.07.2011 до 23.10.2013 – 1% розміру майнових вимог, але не менше ніж 0,1 розміру мінімальної заробітної плати (надалі – мзп) (наприклад, мзп на 01.01.2011 становила 941 грн [7], а на 01.01.2012 – 1 073 грн [8], тобто розмір судового збору у 2011 р. становив не менше ніж 94,1 грн, у 2012 р. – 107,30 грн) і не більше ніж 2 розміри мзп (у 2011 р. – 1 882 грн, у 2012 р. – 2 146 грн); б) з 23.10.2013 до 01.09.2015 – 2% розміру майнових вимог, але не менше ніж 1,5 розміру мзп (наприклад, мзп на 01.01.2013 становила 1 147 грн [9], а на 01.01.2015 – 1 218 грн [10], тобто розмір судового збору у 2013 становив не менше ніж 1 720,50 грн, у 2015 р. – 1 827 грн) і не більше ніж 4 розміри мзп (у 2013 р. – 4 588 грн, у 2015 р. – 4 872 грн);
	2) адміністративного позову немайнового характеру: а) з 08.07.2011 до 23.10.2013 – 0,03 розміру мзп (у 2011 р. – 28,23 грн, у 2012 р. – 32,19 грн); б) з 23.10.2013 до 01.09.2015 – 0,06 розміру мзп (у 2013 р. – 68,82 грн, у 2015 р. – 73,08 грн);
	3) апеляційної скарги на рішення суду з 08.07.2011 до 01.09.2015/50% ставки, що підлягає сплаті під час подання позовної заяви (у 2011 р. – 14,11 грн, у 2015 р. – 36,54 грн), а в разі подання позовної заяви майнового характеру – 50% ставки, обчисленої виходячи з оспорюваної суми;
	4) касаційної скарги на рішення суду з 08.07.2011 до 01.09.2015/70% ставки, що підлягає сплаті під час подання позовної заяви (у 2011 р. – 19,76 грн, у 2015 р. – 51,16 грн), а в разі подання позовної заяви майнового характеру – 70% ставки, обчисленої виходячи з оспорюваної суми;
	5) апеляційної та касаційної скарг на ухвалу суду/0,05 розміру мзп (у 2011 р. – 47,05 грн, у 2015 р. – 60,90 грн);
Судовий збір із 01.09.2015 і станом на жовтень 2016 р. [1; 6]	1) адміністративного позову майнового характеру, який подано: а) суб'єктом владних повноважень, юридичною особою/1,5% ціни позову, але не менше ніж 1 розмір мзп (наприклад, розмір мзп на 01.01.2016 становив 1 378 грн [11], тобто розмір судового збору становив не менше ніж 1 378 грн); б) фізичною особою або фізичною особою-підприємцем/1% ціни позову, але не менше ніж 0,4 мзп та не більше ніж 5 розмірів мзп (не менше ніж 551,20 грн, але не більше ніж 6 890 грн у 2016 р.);
	2) адміністративного позову немайнового характеру, який подано: а) суб'єктом владних повноважень, юридичною особою або фізичною особою-підприємцем/1 розмір мзп (1 378 грн у 2016 р.); б) фізичною особою/0,4 розміру мзп (551,20 грн у 2016 р.);
	3) апеляційної скарги на рішення суду/110% ставки, що підлягала сплаті під час подання позовної заяви і скарги (1 515,8 грн, 606,32 грн у 2016 р. тощо);
	4) касаційної скарги на рішення суду/120% ставки, що підлягала сплаті під час подання позовної заяви і скарги (1 653,60 грн, 661,44 грн у 2016 р. тощо);
	5) апеляційної й касаційної скарги на ухвалу суду/1 розмір мзп (1 378 грн у 2016 р.).

зичних осіб-підприємців за подання такого ж позову верхня межа розміру судового збору встановлена законодавством (не більше ніж 5 розмірів мзп). Тобто, наприклад, якщо дві особи – одна юридична, а друга фізична – звернулись із позовом у жовтні 2016 р., ціна якого становить, наприклад, 1 000 000 грн, юридична особа повинна буде сплатити судовий збір у сумі 15 000 грн, а фізична особа – 6 890 грн;

в) під час визначення розміру судового збору для фізичних осіб-підприємців у разі подання ними адміністративного позову майнового характеру їх зараховують до фізичних осіб (громадян), а в разі подання адміністративного позову немайнового характеру – до юридичних осіб;

г) розмір за подання апеляційної скарги на рішення суду для всіх осіб становить 110% від ставки, що підлягала сплаті в разі подання позовної заяви, у разі подання касаційної скарги – 120%, у разі подання апеляційної й касаційної скарги на ухвалу суду – 1 розмір мзп [1] (розмір судового збору за оскарження ухвали (у 2016 р. – 1 378 грн), що в деяких випадках більше (у 2,2 чи 2,5 рази тощо), ніж розмір за подачу адміністративного позову (наприклад, за подачу позову немайнового характеру фізичною особою у 2016 р. – 551,20 грн) і за подачу апеляційної (фізичною особою у 2016 р. – 606,32 грн) касаційної скарги (661,44 грн)). Тобто зазначені розміри ставок ще більше обмежують право та можливість осіб на оскарження рішень суду;

д) за подання позовної заяви в деяких випадках особа має сплатити подвійний розмір судового збору, а саме: за подання позовної заяви, що має одночасно майновий і немайновий характер, судовий збір сплачується за ставками, встановленими для позовних заяв майнового та немайнового характеру; за подання позовної заяви, у якій об'єднано дві й більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за кожну вимогу немайнового характеру; за повторно подані позови, що раніше були залишені без розгляду, судовий збір сплачується на загальних підставах тощо [1].

Варто зазначити, що зазначене вище вказує на порушення наявним розміром судового збору принципу доступності правосуддя в адміністративному судочинстві, тобто створює недоступність правосуддя, а також норми ч. 1 ст. 55 Конституції України (далі – КУ), відповідно до якої кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [13], адже таке їхнє право обмежується. І результатом усього вказаного буде скорочення позовів щодо оскарження неправомірних, самовільних дій, бездіяльності чи рішень органів влади, які чинять певний тиск на діяльність суб'єктів господарювання або щодо громадян.

2. Колізії в нормативно-правових актах:

а) щодо розміру судового збору під час оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, адже, відповідно до ч. 4 ст. 288 КУпАП, особа, яка оскаржує постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати державного мита [12] (при цьому державне мито з 2011 р., згідно з Декретом Кабінету Міністрів України «Про державне мито» та Законом України «Про судовий збір», не є платежем за подання позову/скарги до суду), відповідно до Закону України «Про судовий збір», має платити судовий збір у разі подання адміністративного позову, а так як, згідно з КАС України, адміністративний позов може подаватися в разі оскарження рішень, дій, без-

діяльності органів влади, то судовий збір має платитися й у разі оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення;

б) у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про судовий збір» зазначено, що одними з платників збору є підприємства, установи, організації (незрозуміло, якої форми власності), і не вказано, що суб'єкт владних повноважень (орган влади) є платником, а (і тільки) у п. 3 ч. 2 ст. 4 Закону зазначено розмір судового збору, який має платити суб'єкт владних повноважень за подання адміністративного позову майнового чи немайнового характеру. При цьому суб'єкти владних повноважень не включені до переліку пільговиків на сплату судового збору. Тобто зазначені норми створюють плутанину в розмінні того, хто ж є платником судового збору і чи є платником судового збору за подання апеляційної чи касаційної скарги на рішення, ухвалу суду суб'єкт владних повноважень.

3. Із переліку пільговиків на сплату судового збору, відповідно до змін до Закону України «Про судовий збір», які набрали чинності 01.09.2015, виключили громадські організації та органи влади, які звертаються у випадках, передбачених законодавством, із заявами до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб, а також споживачів – за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав. Виключення з переліку пільговиків зазначених органів влади призведе з часом до того, що ці органи влади (наприклад, прокуратура) перестануть за власним бажанням звертатися до суду із заявами про захист прав та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, оскільки або в них не буде грошей на сплату судового збору, так як не передбачено судовий збір у витратах у їх кошторисах (хоча, відповідно до ст. 129 КУ [13], відсутність у фінансуванні органів влади коштів, призначених для сплати судового збору, не може вважатися підставою для звільнення від такої сплати), або якщо й буде передбачено судовий збір у витратах і будуть кошти на сплату судового збору, то вони просто не будуть мати бажання їх витратити.

4. Законом України «Про судовий збір» не передбачено момент (час) сплати судового збору під час подання адміністративного позову/скарги, що створює формування судами різної судової практики щодо сплати збору під час звернення до суду.

5. Частиною 1 ст. 88 КАС України передбачено, що суд, ураховуючи майновий стан сторони, може своєю ухвалою зменшити розмір належних до оплати судових витрат, чи звільнити від їх оплати повністю або частково, чи відстрочити або розстрочити сплату судових витрат на визначений строк [2], а так як до судових витрат, відповідно ст. 87 КАС України, включається судовий збір, то ця норма також стосується судового збору. Зазначене положення щодо судового збору також передбачено Законом України «Про судовий збір» (ст. 8). Однак у цих положеннях є певні суперечності й недоліки, а саме:

а) приймати таке рішення – це тільки право суду (судді), а не його обов'язок, тобто суд може прийняти таке рішення (задовольнити клопотання платника збору), а може й не прийняти (відмовити в задоволенні клопотання);

б) порядку визначення та підтвердження майнового стану особи, який дасть змогу звільнити/розстрочити/відстрочити сплату нею судового збору, в законодавстві не передбачено, тобто суддя на власний розсуд вирішує, чи є підстави у зв'язку з матеріальним становищем особи для звільнення/

розстрочення/відстрочення сплати збору. У Довідці про результати вивчення та узагальнення практики застосування адміністративними судами Закону України «Про судовий збір» зазначено обґрунтування заявником обставин, які свідчать про неможливість або утруднення в здійсненні оплати судового збору в установлених законом розмірах і в строки [3, с. 26 довідки] (процедура обґрунтування та порядок надання доказів законодавством не передбачений). У цьому випадку може скластися ситуація, коли суди будуть приймати рішення про звільнення/розстрочення/відстрочення сплати збору в більшості випадках на користь органу влади, а на користь фізичних осіб, юридичних осіб приймати рішення не будуть;

в) зазначені положення суперечать іншим положення чинного законодавства, оскільки ч. 2 ст. 87 КАС України закріплює, що розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом [2]. Тобто із цієї норми випливає таке: лише законодавець управи змінювати наявні й установлені нові підстави для повернення судового збору, робити з них винятки тощо, а не суд. Отже, у випадку прийняття судом рішення про звільнення/розстрочення/відстрочення сплати судового збору особою суд буде виходити за межі своїх повноважень;

6. Частина 1 ст. 94 КАС України закріплює, що, якщо судові рішення ухвалені на користь сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, суд присуджує всі здійснені нею документально підтверджені судові витрати за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав стороною у справі або якщо стороною у справі виступала його посадова чи службова особа [2]. Виходячи із цієї норми, можемо констатувати, що в цьому випадку судовий збір має повертатися через виконавчу службу, відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» [14], яка фактично має повертати його за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень за безпосередньої участі в поверненні Державної казначейської служби України, однак процедура повернення судового збору цим Законом і цією службою не передбачена. При цьому в законодавстві визначено, що судовий збір повертається у випадках, передбачених законом, через Державну казначейську службу України. Тобто зазначене вказує на колізю нормативно-правових положень щодо повернення судового збору і створює плутанину в порядку повернення та проблеми в поверненні судового збору в зазначеному випадку.

7. У законодавстві відсутнє чітке розмежування, які позови належать до позовів майнового характеру, а які – до позовів немайнового характеру, що негативно впливає на неоднозначне трактування судами того, які позови є майновими, а які – немайновими, як результат – на визначення розміру судового збору та його розмір. Варто значити, що, відповідно до Листа Вищого адміністративного суду України «Щодо адміністративних позовів майнового характеру», адміністративними позовами майнового характеру є вимоги щодо протиправності рішень про визначення грошових зобов'язань платників податків, про зменшення суми бюджетного відшкодування з податку на додану вартість, про стягнення адміністративно-господарських та інших штрафних санкцій тощо. Отже, звернені до суду вимоги про скасування рішення відповідача – суб'єкта владних повноважень, безпосереднім наслідком яких є зміна складу майна позивача, є майновими [15]. Тобто, виходячи із зазначеного, можна

сказати, що оскарження постанови про притягнення до адміністративної відповідальності судді можуть зараховувати до позову майнового характеру, однак, ураховуючи загальні ознаки позовів майнового та немайнового характеру, оскарження такої постанови має належати до позову немайнового характеру.

Висновки. Отже, з огляду на зазначене вище варто відмітити, що судовому збору за подання адміністративного позову/скарги в Україні характерна достатня кількість недоліків, які потребують вирішення, а його розмір, порядок повернення мають відповідати доступності правосуддя. Уважаємо, що можливими шляхами вирішення зазначених недоліків і вдосконалення судового збору загалом, щоб його основною метою було не тільки фінансування судової влади, а й забезпечення доступності до неї, є такі необхідні зміни до законодавства, яке регулює судовий збір:

1. Унести такі зміни до Закону України «Про судовий збір»:

1) у ч. 1 ст. 2 чітко визначити платників збору, закріпивши в ній, тобто додавши до неї, що одним із платником судового збору є орган влади, крім випадків, передбачених законом. Необхідно закріпити зазначене положення й в інших нормах Закону;

2) у ст. 4 а) привести у відповідність розмір судового збору за подання адміністративного позову/скарги (апеляційної, касаційної) до соціально-економічного становища й рівня достатку населення України шляхом зменшення його розміру для фізичних осіб і фізичних осіб-підприємців, забезпечивши при цьому доступність правосуддя; не прив'язувати розмір збору до мінімальної заробітної плати (адже нині діє така система: чим більша мінімальна заробітна плата, тим більший розмір збору), визначити й установити фіксовану суму судового збору, яка не буде змінюватися та буде залежати від неоподаткованого мінімуму доходів громадян, як було раніше відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито». Наприклад, для фізичних осіб розмір судового збору за подання адміністративного позову немайнового характеру можна встановити на рівні 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (170 грн); б) визначити та закріпити верхню межу за подання адміністративного позову майнового характеру для суб'єктів владних повноважень і юридичних осіб; в) закріпити, що фізичні особи-підприємці під час визначення розміру судового збору належать до фізичних осіб у разі подання адміністративного позову як майнового характеру, так і немайнового характеру;

3) у ст. 5 включити до переліку пільговиків (ті особи, які звільняються від сплати) на сплату судового збору а) громадські організації й органи влади, які звертаються у випадках, передбачених законодавством, із заявами до суду щодо захисту прав та інтересів інших осіб, а також споживачів – за позовами, що пов'язані з порушенням їхніх прав; б) осіб, які подають адміністративний позов (скаргу) на оскарження протоколу або постанови у справі про адміністративне правопорушення;

4) у ст. 6 а) передбачити й закріпити конкретний час (момент) сплати судового збору під час подання адміністративного позову/скарги; б) виключити із закону положення, відповідно до яких особа має сплачувати подвійний розмір судового збору чи сплачувати його двічі, закріпити, що за подання позовної заяви, яка має одночасно майновий і немайновий характер,

судовий збір має сплачуватися за ставками, встановленими для позовних заяв майнового характеру; за подання позовної заяви, у якій об'єднано дві й більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за одну вимогу немайнового характеру; за повторно подані позови, що раніше були залишені без розгляду, судовий збір не сплачується, якщо збір було сплачено під час подання заяви вперше, тощо;

5) у ст. 7 (умови повернення збору) додати до її ч. 1 п. 6 такого змісту: «... ухвалення судового рішення на користь сторони (позивача), яка не є суб'єктом владних повноважень».

2. Унести зміни до ч. 4 ст. 288 КУпАП, виклавши її в новій редакції, а саме: «Особа, яка оскаржує протокол, постанову у справі про адміністративне правопорушення, звільняється від сплати судового збору відповідно до Закону України «Про судовий збір».

3. Унести зміни до Закону України «Про судовий збір» (ст. 8) і КАС України (ч. 1 ст. 8), а саме: у положеннях стосовно того, що суд, урахувавши майновий стан сторони, може своєю ухвалою зменшити розмір належного до оплати судового збору, чи звільнити від його оплати повністю або частково, чи відстрочити або розстрочити сплату судового збору на визначений строк, закріпити, що це не право, а обов'язок суду, тобто суд, урахувавши майновий стан сторони, зобов'язаний своєю ухвалою зменшити розмір належного до оплати судового збору, дослідивши матеріальний стан особи й/або докази, які вона подала до суду в порядку, визначеному законом і належним чином, і які підтверджують її майновий стан як такий, що дає змогу отримати звільнення/відстрочення/розстрочення сплати судового збору. При цьому необхідно додати до КАС України таке: а) норму, яка визначатиме конкретний строк, на який суддя зобов'язаний буде надати відстрочення/розстрочення сплати судового збору; б) перелік фактів, які підтверджують такий майновий стан особи, який надає їй право на звільнення/відстрочення/розстрочення сплати судового збору, перелік доказів про підтвердження такого майнового стану та порядок надання таких доказів.

4. Унести зміни до КАС України:

1) виключити з КАС України, усуваючи при цьому суперечність норм Кодексу, ч. 2 ст. 87 (розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом);

2) ч. 1 ст. 94 КАС України доповнити та викласти в такій редакції: «Якщо судові рішення ухвалені на користь сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, то суд присуджує всі здійснені нею документально підтверджені судові витрати за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав стороною у справі або якщо стороною у справі виступала його посадова чи службова особа, які здійснюються через Державну казначейську службу України в порядку, визначеному Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виконання рі-

шень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників» [16];

3) доповнити КАС України, визначивши й закріпивши в ньому критерії розмежування позовів майнового характеру та позовів немайнового характеру і їх перелік.

Отже, правові основи відносин зі сплати судового збору за подання адміністративного позову/скарги й судовий збір не є досконалими, потребують удосконалення, щоб судочинство було справедливим і відповідало реаліям сьогодення.

Література:

1. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про судову практику застосування адміністративними судами окремих положень Закону України від 8 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір» у редакції Закону України від 22 травня 2015 року № 484-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору» : Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 05.02.2016 № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Сакара Н.Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Н.Ю. Сакара ; НЮА України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2006.
5. Про державне мито : Декрет Кабінету Міністрів України від 21.01.1993 № 7-93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору : Закон України від 22.05.2015 № 484-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про Державний бюджет України на 2011 рік : Закон України від 23.12.2010 № 2857-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про Державний бюджет України на 2012 рік : Закон України від 22.12.2011 № 4282-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про Державний бюджет України на 2013 рік : Закон України від 06.12.2012 № 5515-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Про Державний бюджет України на 2015 рік : Закон України від 28.12.2014 № 80-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про Державний бюджет України на 2016 рік : Закон України від 25.12.2015 № 928-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Про виконавче провадження : Закон України від 21.04.1999 № 606-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Щодо адміністративних позовів майнового характеру : Лист Вищого адміністративного суду від 18.01.2012 № 165/11/13-12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
16. Про затвердження Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Березовская С. В. Недостатки судебного сбора за подачу административного иска или жалобы и пути их устранения

Аннотация. Статья посвящена исследованию судебного сбора за подачу административного иска/жалобы через определение его недостатков, существующих в настоящее время. Предложены возможные пути решения определенных недостатков.

Ключевые слова: судебный сбор, административный иск, жалоба, недостатки, пути устранения.

Berezovskaya S. Shortcomings court fee for filing administrative claim or complaint and ways of them eliminate

Summary. The present article is dedicated investigation of court fee for filing administrative claim/complaint the definition of its, currently existing, shortcomings. The article proposed possible ways of eliminate to determined shortcomings.

Key words: court fees, administrative claim, complaint, shortcomings, ways of eliminate.